

Anna Derelkowska-Misiuna

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
Kolegium Ekonomiczno-Społeczne
anna.derelkowska@post.pl

EDUKACJA WYŻSZA UCHODźCÓW W UE JAKO WYZWANIE DLA POLITYKI MIGRACYJNEJ

Streszczenie: Podczas trwającego kryzysu migracyjnego wśród uchodźców napłynęli do Europy również młodzi ludzie pragnący podjąć studia lub kontynuować je na europejskich uczelniach wyższych. Borykają się oni z licznymi problemami, takimi jak brak znajomości języka, trudności w uznawaniu kwalifikacji zdobytych w ich rodzimych państwach i brak dokumentów potwierdzających te kwalifikacje. W badaniu autorka przygląda się próbom pomocy uchodźcom pragnącym podjąć naukę na uniwersytetach, analizując, kto podejmuje inicjatywy pomocy, jakie to są inicjatywy i czy próby te są w jakikolwiek sposób skoordynowane.

Słowa kluczowe: uchodźcy, edukacja wyższa, studenci, Komisja Europejska.

JEL Classification: I24.

Wprowadzenie

Trwający od 2014 r. kryzys migracyjny to dla państw europejskich, między innymi za sprawą napływu młodych ludzi chcących podjąć studia wyższe lub pracę na uczelniach wyższych, również wyzwanie w zakresie edukacji. Statystyki dostępności edukacji dla uchodźców są alarmujące. Według danych Institute of Interational Education w 2015 r. wśród samych tylko uchodźców z Syrii aż 450 tys. osób było w wieku studenckim, z czego 150 tys. kwalifikowało się do przyjęcia na uczelnię wyższą. Według danych z marca 2016 r. jedynie 6% zostało przyjętych na studia [www 11]. Jeszcze bardziej alarmujące są statystyki dla uchodźców ogółem. Raport Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców wskazuje, że w skali światowej edukację na poziomie podstawowym uzyskuje 91% dzieci; wśród uchodźców ten odsetek wynosi

50%. Dla edukacji ponadpodstawowej liczby te wynoszą odpowiednio 84% i 22%, a do edukacji wyższej – 34% i 1% [UNHCR, 2016]. Podjęcie nauki na uniwersytetach nie jest dla uchodźców proste. Oprócz problemów związanych bezpośrednio z podjęciem studiów muszą oni uporać się z wyjątkowymi trudnościami materialnymi, traumą i niechęcią – niekiedy ekstremalną – otoczenia. Podstawowym problemem związanym z możliwością korzystania z edukacji na poziomie wyższym jest nieznanostwo języka w stopniu pozwalającym na uczestnictwo w zajęciach. Kolejny stanowią trudności z uznawaniem zdobytych za granicą kwalifikacji, w tym szczególnie brak jednolitego systemu w tym zakresie. W wielu przypadkach sytuacja jest jeszcze bardziej skomplikowana, gdyż uchodźcy często nie mają żadnych dokumentów potwierdzających kwalifikacje do podjęcia studiów lub ich ukończenia. Są to problemy, przy których rozwiązywaniu uchodźcy potrzebują pomocy. W artykule omówiono, w jaki sposób próbuje się je rozwiązać, czy próby te są z sobą skoordynowane oraz kto je podejmuje i z jakimi rezultatami.

1. Refugees Welcome Map

Jedną z najważniejszych inicjatyw pomocowych dla uchodźców jest kampania Refugees Welcome Map, przygotowana przez European University Association. Strona została pomyślana jako portal gromadzący w jednym miejscu dane o inicjatywach podejmowanych przez różne organizacje – uczelnie wyższe, konferencje rektorów, związki studentów i inne. Na stronie można znaleźć informacje o inicjatywach o zasięgu instytucjonalnym, regionalnym, narodowym, europejskim i międzynarodowym, dotyczące m.in. uznawania wykształcenia, dostępności edukacji wyższej, wsparcia finansowego dla uchodźców będących studentami, kursów przygotowawczych i wyrównawczych, sposobów zacieśnienia integracji oraz możliwości zatrudnienia. Wszystkie inicjatywy dopisywane są do listy przez organizatorów po wypełnieniu przez ich autorów odpowiedniego formularza. Osoby zainteresowane uzyskaniem pomocy mogą wyszukiwać oferty według kryteriów, takich jak państwo czy rodzaj oferowanych ułatwień [www 3].

Do programu zgłosiło się do tej pory 195 uczelni wyższych z 27 państw. Oferowana pomoc przybiera bardzo różne formy. Popularne są różne rodzaje tutoringów, mentoringów i pomocy prawnej. Na niektórych uczelniach uchodźcy, których kwalifikacje nie zostały jeszcze potwierdzone, mogą brać udział w zajęciach jako słuchacze, a zdobyte zaliczenia wykorzystać po oficjalnym przyjęciu na studia; inne umożliwiają zdanie egzaminu zamiast przedstawiania certyfikatów. Uchodźcom często oferowane są kursy językowe. Czasem są one odpłatne,

ale niektóre z nich opierają się na pracy wolontariuszy lub są dofinansowywane ze zbiorów pieniędzy organizowanych przez uczelnie. Niektóre uczelnie postępują odwrotnie i organizują dla lokalnych społeczności kursy arabskiego lub w inny sposób wspomagają integrację uchodźców.

Pomoc dla uchodźców została bardzo usystematyzowana w Austrii. Wszystkie państwowe uniwersytety (21) przystąpiły do inicjatywy MORE, uruchomionej w 2015 r. przez austriacką konferencję rektorów, chociaż tylko 8 z nich ogłasza to na stronie Refugees Welcome. Przy pomocy wolontariuszy z MOR, uchodźcy mogą rozważyć kwestię podjęcia studiów w Austrii oraz wziąć udział w kursach językowych oraz kursach wstępnych [www 10]. Wszystkie uczelnie oferują kursy skierowane do studentów objętych programem MORE, przy czym niektóre z zajęć zostały specjalnie dostosowane do potrzeb edukacyjnych uchodźców. W Austrii działa także Agencja do spraw Międzynarodowej Mobilności i Współpracy w Edukacji, Nauce i Badaniach (OeAD: Österreichische Agentur für internationale Mobilität und Kooperation in Bildung, Wissenschaft und Forschung), która również zajmuje się pomocą dla uchodźców, oferując im informacje na temat kursów językowych, dostępu do zajęć, nostryfikacji dyplomów oraz podejmowania bądź kontynuowania studiów w Austrii [www 7]. Niektóre z austriackich uniwersytetów oferują uchodźcom dodatkowe ułatwienia, takie jak brak konieczności przedstawiania części dokumentów oraz zajęcia sportowe, muzyczne i plastyczne, których celem jest pomoc w integracji. Czasem zajęcia takie prowadzone są przez samych uchodźców (Universität für Musik und darstellende Kunst Wien). Niekiedy oferowana jest także pomoc materialna w formie darów lub nawet profesjonalna darmowa opieka nad dziećmi uchodźców zamieszkałych w okolicach kampusu (Veterinärmedizinische Universität Wien). Podobna inicjatywa, jednocząca ponad 70 uczelni wyższych, została uruchomiona także przez niemiecką konferencję rektorów [www 4] oraz stowarzyszenie uniwersytetów holenderskich [www 1]. Do programu zgłosiły się też dwa narodowe stowarzyszenia studentów – z Rumunii i Szwajcarii.

Niektóre uczelnie wyróżniają się wyjątkowym zaangażowaniem w pomoc uchodźcom. Na belgijskim Université Libre de Bruxelles już w 1999 r. powstała inicjatywa Odysseus Network wspierająca prawnie imigrantów i osoby starające się o azyl. Uczelnia ta oferuje uchodźcom stypendia w swojej letniej szkole, tak aby mogli oni brać udział w dyskusjach na temat dotyczących ich praw i regulacji. Szwajcarski Universität Basel prowadzi program Offener Hörsaal (Otwarta sala wykładowa), w ramach którego udostępnia około 500 kursów po niemiecku, francusku i angielsku, chociaż tylko 20 osób może w nich uczestniczyć nieod-

płatnie. Niektóre uczelnie zatrudniają pracowników, których zadaniem jest pomoc uchodźcom: na szwedzkim Linnéuniversitetet jedna z takich osób pomaga w sprawach związanych z uznawaniem kwalifikacji uzyskanych przez uchodźców (uniwersytet podkreśla, że chce się stać liderem na tym polu), a na norweskim Høgskolen i Sørøst-Norge jeden z pracowników zajmuje się integracją uchodźców. Węgierski Közép-európai Egyetem uruchomił na stacji Keleti w Budapeszcie punkt nieodpłatnego ładowania telefonów komórkowych z dostępem do Wi-Fi. Niemiecki Fachhochschule Stralsund wprowadził darmowy „zestaw startowy” dla uchodźców, składający się z kursu niemieckiego i możliwości uczestniczenia w wykładach. W inicjatywę Refugees Welcome zaangażowało się także pięć uczelni tureckich, oferując stypendia i pomoc rzeczową [www 3].

Część uczelni bierze udział w amerykańskim programie Scholars at Risk, uruchomionym w 1999 r. i skupiającym się na obronie wolności akademickiej. Skierowany jest on głównie do pracowników naukowych i oferuje wsparcie osobom, których praca i badania są zagrożone wskutek ograniczenia wolności słowa [www 8].

Na mapie Refugees Welcome można też znaleźć wpisy uczelni, które nie mają uchodźcom nic do zaproponowania. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně (Czechy) zamieścił wpis, z którego wynika, że uczelnia nie oferuje obecnie żadnych ułatwień dla uchodźców, a ponadto że wszyscy kandydaci muszą zdać odpowiedni egzamin i spełnić wymagania formalne. We wpisie innej czeskiej uczelni, Mendelova univerzita v Brně, można zaś przeczytać tylko, że jest ona wielokulturowa, ale przyjmuje wyłącznie studentów spełniających wymagania formalne. Jedyna w programie uczelnia z Ukrainy, Kyjiv's'kyj Universytet imeni Borysa Hrinčenka, proponuje jako formę pomocy „dostęp do edukacji wyższej”¹ [www 3].

2. Inspirujące praktyki

Podobną formę mają trzy dokumenty – z serii Inspiring practices: Higher Education helping newly arrived refugees – omawiające inspirujące praktyki uczelni wyższych w zakresie pomocy uchodźcom, przygotowane w 2015 r. na zlecenie Komisji Europejskiej. Ich powstanie jest jednym z efektów warsztatów przeprowadzonych w 2015 r. dla przedstawicieli narodowych agencji programu Erasmus+, uczelni i organizacji studenckich oraz badań ankietowych. Opisane są

¹ Dane na temat zadeklarowanej pomocy poszczególnych uczelni zostały zaczerpnięte ze strony Refugees Welcome Map [www 3] i zweryfikowane na stronach poszczególnych programów.

w nich działania pomocowe dla uchodźców podejmowane na różnych uczelniach. Lista ta pomyślana jest jednak jako inspiracja dla uczelni wyższych, nie zaś dla samych uchodźców. Podzielono ją na trzy części: (1) uznawanie kwalifikacji, dostęp do edukacji wyższej i integrowanie badaczy, (2) podstawowe potrzeby i integracja uchodźców, oraz (3) dostęp do edukacji wyższej poza Europą oraz świadomość społeczna.

Pierwsza część obejmuje przede wszystkim działania zmierzające ku usprawnieniu uznawania kwalifikacji [European Commission, 2015a, s. 1-3]:

- wprowadzenie jednolitej oceny edukacyjnych osiągnięć uchodźców, w tym testów w przypadku braku udokumentowanej edukacji;
- przyznawanie uznawanych w danym państwie stopni naukowych imigrantom posiadającym stopień naukowy w kraju pochodzenia po ukończeniu jedynie kilku kursów w państwie docelowym;
- uznanie kwalifikacji lub stopnia naukowego bez dokumentów potwierdzających jego posiadanie;
- uznanie kwalifikacji do nauczania po przedstawieniu równoważnych certyfikatów;
- szkolenie pracowników naukowych i administracyjnych do uznawania kwalifikacji uchodźców bez konieczności okazywania dokumentów;
- promowanie darmowych zasobów i niezależnej nauki;
- programy zmierzające do uznawania wykształcenia uchodźców;
- przyspieszone procedury uznawania kwalifikacji;
- uznawanie pracy ochotników z uchodźcami, zarówno studentów, jak i pracowników, za pracę na rzecz uczelni.

Przedstawiono też pomysły na poprawę dostępu do kursów uniwersyteckich, w tym dla osób bez oficjalnego statusu:

- stworzenie nowych materiałów do nauki skierowanych do uchodźców;
- uruchomienie intensywnych krótkich kursów dla początkujących;
- wyrażenie zgody na zapisywanie się przez uchodźców na uniwersytety, aby zapoznali się z nimi i lepiej ocenili swój poziom wiedzy;
- uruchomienie specjalnych kursów przeznaczonych dla uchodźców;
- tworzenie specjalnych kanałów nauki;
- udzielenie uchodźcom zgody na uczęszczanie na kursy w roli wolnych słuchaczy i na używanie przez nich infrastruktury uniwersytetów;
- tworzenie wykładów i kursów online oraz platform naukowych;
- przyznawanie stypendiów uchodźcom;
- wprowadzenie przyspieszonego treningu mającego na celu ułatwienie integracji w państwie docelowym;

- zezwolenie uchodźcom na realizowanie dwuletnich programów nauczania w rok i opłacanie tylko jednego roku;
- zapewnienie dostępu do pełnych programów nauczania po ukończeniu kursów językowych;
- przyznawanie stypendiów pracownikom naukowym;
- organizowanie kursów ułatwiających przekwalifikowanie lub znalezienie pracy w dotychczasowym zawodzie;
- integrowanie uchodźców będących naukowcami poprzez tymczasowe zatrudnienie;
- oferowanie miejsc pracy i staży w instytutach badawczych;
- udostępnienie uniwersyteckiej infrastruktury po obniżonej cenie.

W części drugiej zaproponowano działania zmierzające do zaspokojenia podstawowych potrzeb uchodźców:

- tworzenie noclegowni;
- udzielanie pomocy materialnej, w tym rzeczowej;
- tworzenie grup pomocy;
- nominowanie osób odpowiedzialnych za kontakty z uchodźcami;
- prowadzenie kursów online na temat pomocy humanitarnej;
- zbieranie funduszy.

Działania mające na celu ułatwienie integracji i przekazywanie wiedzy o państwie docelowym mogłyby obejmować [European Commission, 2015b, s. 1-5]:

- zwiększenie dostępności edukacji i szkoleń dla migrantów;
- zintensyfikowanie współpracy międzyuczelnianej oraz z organizacjami pozarządowymi, a także współpracy między wydziałami;
- oferowanie kursów językowych;
- oferowanie różnorodnych „pakietów” dla uchodźców (tutoring, miejsca w domach studenckich, zniesienie czesnego itp.);
- organizację szkoleń pracowników organizacji pozarządowych do pomocy uchodźcom w zakresie możliwości studiowania i zatrudnienia;
- integrację społeczną uchodźców dzięki organizowaniu dni integracyjnych i powitalnych;
- tworzenie programów, w których studenci są przypisywani do uchodźców i stale z nimi współpracują, pomagając im zrozumieć rzeczywistość uczelni;
- organizowanie kursów przedstawiających uchodźcom kulturę państw docelowych;
- przeprowadzanie regularnych spotkań uchodźców ze studentami i reprezentantami uniwersytetu;
- prowadzenie doradztwa akademickiego;

- przygotowanie materiałów i kursów wstępnych dla dzieci uchodźców;
- prowadzenie lekcji arabskiego dla studentów;
- prowadzenie wieloczęściowych kursów, obejmujących język, kulturę i specjalistyczną tematykę.

Ostatnia część listy propozycji zawiera pomysły na ułatwienie dostępu do edukacji wyższej poza Europą (poprzez szkolenie ochotników do udzielania porad w zakresie obszarów nauki i możliwości zatrudnienia, prowadzenie działalności edukacyjnej w obozach dla uchodźców, w tym kursów językowych, prowadzenie kursów online w zakresie języka i umiejętności akademickich, stworzenie międzynarodowego uniwersytetu dla uchodźców, tworzenie partnerstw międzyuczelnianych) i podnoszenie świadomości w społeczeństwach, mediację kulturową, edukację włączającą (poprzez szkolenie nauczycieli w zakresie praktyk włączających, rozmowy, debaty i konferencje, podnoszące świadomość wśród studentów, projekty i badania na temat kryzysu związanego z uchodźcami, kursy uniwersyteckie poświęcone kryzysowi związanemu z uchodźcami, a wreszcie organizację mediacji w celu zapobiegania konfliktom oraz współpraca między mediatorami a osobami pracującymi wśród uchodźców) [European Commission, 2015c, s. 1-5].

3. Higher education for migrants

Oprócz przygotowania opisanego powyżej zestawienia inspirujących praktyk poszczególnych uczelni Komisja Europejska podjęła własne działania na rzecz zwiększenia dostępności edukacji wyższej dla uchodźców.

Jednym z jej najważniejszych celów jest poprawa uznawania kwalifikacji. Ze środków Komisji Europejskiej współfinansowany był przewodnik ENIC-NARIC (Europejskiej Sieci Ośrodków Informacji i Narodowych Centrów Informacyjnych w zakresie Uznawalności Naukowej) zawierający informacje na temat narzędzi i projektów do uznawania kwalifikacji, regulacji, systemów oceniania, instrumentów bolońskich, uznanych uczelni wyższych i fabryk dyplomów, profili edukacyjnych, ram kwalifikacji i uznanych programów. Na internetowej stronie programu znajdują się także informacje dla samych uchodźców. Na 2017 r. zapowiedziano uruchomienie finansowanego ze środków Erasmus+ zestawu narzędzi do uznawania kwalifikacji, zawierającego informacje o systemach edukacyjnych w państwach, skąd pochodzi najwięcej uchodźców, moduły do kursów internetowych i szczegółowe wytyczne na temat procedur. Komisja Europejska organizuje także spotkania poszczególnych centrów akredytacji w celu wymiany doświadczeń.

Kryzys związany z uchodźcami jest jednym z tematów pracy grup roboczych działających w ramach programu „Kształcenie i szkolenie 2020” (ET 2020). W szczególności poruszane są kwestie konieczności wcielenia w życie skoordynowanej polityki i wymiany informacji.

Komisja Europejska udostępniła uchodźcom na okres trzech lat 100 tys. licencji na ocenę umiejętności językowych i tyle samo na językowe kursy online w ramach programu językowego wsparcia online (Online Linguistic Support) programu Erasmus+. Licencje te mają być rozdysponowane przez Agencje Narodowe [www 2].

4. Refugee Support Network

Refugee Support Network jest inicjatywą Armii Zbawienia, która powstała w celu udzielania pomocy uchodźcom chcącym podjąć studia w Londynie, a następnie objęła całą Wielką Brytanię, oferując uchodźcom mentoring i wsparcie. Oprócz infolinii oraz adresu email, na który można wysyłać pytania związane z edukacją uchodźców, RSN zapewnia szkolenia dla osób pracujących z uchodźcami oraz szeroko reklamowany program Access to Higher Education, którego częścią miał być uruchomiony w 2014 r. zestaw narzędzi dla uchodźców, wspomagający proces decyzyjny i wspierający ich na początku studiów. Internetowa strona programu nie działa; nie ma także możliwości pobrania zestawu narzędzi. Co ciekawe, konta inicjatywy w mediach społecznościowych są aktywne [www 9]².

5. in HERE

Pierwszego września 2016 r. miał ruszyć in HERE, dwuletni projekt finansowany częściowo ze środków Unii Europejskiej programu Erasmus+ przy współpracy ze Związkiem Uniwersytetów Śródziemnomorskich UNIMED, Uniwersytetem Sapienza, Uniwersytetem Barcelońskim, Campus France i Europejskim Stowarzyszeniem Uniwersytetów EUA. W zamierzeniu autorów jego cele to: zebranie i analiza przykładów działań uczelni wyższych na rzecz migrantów, uwrażliwienie zarządzających wyższymi uczelniami na problemy i zapewnienie im wsparcia, zapewnienie szkoleń dla pracowników uczelni oraz opracowanie ogólnych zaleceń dla instytucji edukacyjnych, sieci uczelni i prawodawców [www 5].

² Podczas oddawania do druku niniejszego artykułu na stronie pojawiały się nowe wpisy i zmieniono sposób aplikowania po zestaw narzędzi.

Strona internetowa projektu nie została zaktualizowana ani razu od podania daty jego startu; na stronie UNIMED jako nową datę rozpoczęcia projektu podano 26-27 września 2016 r. [www 6], jednak i ten termin nie został dotrzymany³.

Podsumowanie

Bez wątpienia społeczność akademicka w Europie jest bardzo przychylna uchodźcom i nie szczędzi wysiłków, aby ułatwić im dostęp do edukacji wyższej lub umożliwić zatrudnienie. Bardzo rzuca się w oczy brak skoordynowania inicjatyw pomocowych, co skutkuje ich niewielkim zasięgiem, dublowaniem się oraz znikaniem niektórych z nich. Niektóre uczelnie wyższe podejmują wysiłki, aby pomóc uchodźcom na różne sposoby, od najprostszych i najmniej kosztownych, przez tworzenie rozbudowanych stron internetowych z przydatnymi informacjami po fundowanie stypendiów. Z drugiej strony, nawet jeśli uczelnia deklaruje chęć pomocy, nie zawsze oznacza to cokolwiek więcej niż niejasną „możliwość studiowania”. Warto zauważyć, że wyjątkowo dobrze sprawdzają się inicjatywy narodowe, oferując uchodźcom znaczną pomoc i jasne informacje. Jedyna próba zebrania w jednym miejscu wszystkich informacji o formach pomocy skierowana do uchodźców jest bardzo niepełna. Inicjatywy takiej nie podjęła nawet Komisja Europejska, która dopiero niedawno uruchomiła działania pomocowe skierowane do uchodźców. Oprócz przygotowania niejasnego projektu in HERE Komisja Europejska rozpoczęła gromadzenie informacji o inicjatywach pomocowych. Zapowiadany zestaw narzędzi pomocnych w uznawaniu kwalifikacji ułatwi ujednoczenie procedur w Unii Europejskiej. Nie ma informacji odnośnie do planów stworzenia jednolitego źródła informacji dla uchodźców albo rozbudowy już istniejącej mapy Refugees Welcome. Podsumowując, można stwierdzić, że uczelnie europejskie są skłonne pomagać uchodźcom w zdobyciu wyższego wykształcenia, nostryfikacji dyplomów z ich państw rodzimych lub znalezieniu pracy, ale ich oferty powinny zostać usystematyzowane; potrzebna jest również baza danych wszystkich ofert skierowana do uchodźców, zaprojektowana tak, by uwzględniać ich specyficzne potrzeby. Niniejsze badanie stanowi zarazem wstęp do badania skuteczności podejmowanych prób pomocy uchodźcom pragnącym studiować na europejskich uczelniach wyższych.

³ Podczas oddawania tekstu do druku projekt ten już działał, jednak nie można było jeszcze dokonać jego ewaluacji.

Literatura

- European Commission (2015a), *Inspiring Practices: Higher Education Helping Newly Arrived Refugees. Recognition of Skills, Access to HE and Integration of Researchers*, http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/higher-education/doc/inspiring-practices-refugees-skills-recognition_en.pdf (dostęp: 15.10.2016).
- European Commission (2015b), *Inspiring Practices: Higher Education Helping Newly Arrived Refugees. Meet Basic Needs and Ease Social Integration of Refugees*, http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/higher-education/doc/inspiring-practices-refugees-basic-needs_en.pdf (dostęp: 15.10.2016).
- European Commission (2015c), *Inspiring Practices: Higher Education Helping Newly Arrived Refugees. Access to HE Outside Europe and Awareness in Society*, http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/higher-education/doc/inspiring-practices-refugees-access_en.pdf (dostęp: 15.10.2016).
- UNHCR (2016), *Missing Out. Refugees Education in Crisis*, <http://www.unhcr.org/missing-out-state-of-education-for-the-worlds-refugees.html> (dostęp: 15.10.2016).
- [www 1] Association of Universities in the Netherlands (VSNU), *Refugees*, http://www.vsnul.nl/en_GB/refugees.html (dostęp: 15.10.2016).
- [www 2] European Commission, *Higher Education for Migrants*, http://ec.europa.eu/education/policy/migration/higher-education-refugees_en (dostęp: 15.10.2016).
- [www 3] European University Association, *Refugees Welcome Map*, <http://www.eua.be/activities-services/eua-campaigns/refugees-welcome-map/> (dostęp: 15.10.2016).
- [www 4] Hochschulrektorenkonferenz, *Studium für Flüchtlinge*, <https://www.hrk.de/themen/internationales/internationale-studierende/fluechtlinge/> (dostęp: 15.10.2016).
- [www 5] inHere, *Higher Education Supporting Refugees in Europe*, <http://www.inhereproject.eu/> (dostęp: 15.10.2016).
- [www 6] Mediterranean Universities Union, *inHere, Higher Education Supporting Refugees in Europe*, <http://www.uni-med.net/en/projects/inhere/> (dostęp: 15.10.2016).
- [www 7] OeAD, *OeAD for Refugees*, https://www.oead.at/welcome_to_austria/oead4refugees/EN/ (dostęp: 15.10.2016).
- [www 8] Scholars at Risk Network, <https://www.scholarsatrisk.org/> (dostęp: 15.10.2016).
- [www 9] Refugee Support Network, <http://www.refugeesupportnetwork.org/> (dostęp: 15.10.2016).
- [www 10] UNIKO, *MORE – An Initiative by UNIKO*, <http://uniko.ac.at/projekte/more/index.php?lang=EN> (dostęp: 15.10.2016).
- [www 11] World Education News & Reviews, *The Refugee Crisis and Higher Education: Access Is One Issue. Credentials Are Another*, <http://wenr.wes.org/2016/12/refugee-crisis-higher-education-access-credentials> (dostęp: 30.04.2017).

**HIGHER EDUCATION OF REFUGEES IN THE EU AS A CHALLENGE
FOR MIGRATION POLICY**

Summary: Among the migrants, who have come to Europe during the migration crisis, there are young people, who are willing to start higher education or to resume their studies at European universities. They face a lot of problems, such as the lack of language skills, the necessity of qualifications acknowledgement and the lack of documents to prove their qualifications. Author researched and examined help offered to refugees, who wish to study and analyse, who offers help, what kind of help it is and whether the initiatives are coordinated in any way.

Keywords: refugees, higher education, students, European Commission.